tarkvanem.ee

Sotsiaalkindlustusamet

Vanemlusprogrammi “Imelised aastad” 2025. aasta tulemused

Liis Ilula-Niinemets

Tallinn 2026

Vanemlusprogramm „Imelised aastad“ 2025. aasta tulemused

Liis Ilula-Niinemets

Tallinn 2026

Sisukord

Sisukord 3
Kokkuvõte 4
Koolituse läbiviimine 5
1. Andmete kogumine ja analüüs 6
1.1 2025 aastal kasutati järgmisi ankeete: 6
2. Tulemused 7
2.1 Laste käitumise tugevused ja raskused (SDQ) 8
2.2 Lapsevanemate tagasiside koolitusele 11
2.3 Lapsevanemate tagasiside kasutatud meetodite ja teemade kohta 12
2.4 Lapsevanemate tagasiside grupijuhtide kohta 14

Kokkuvõte

Vanemlusprogrammi „Imelised aastad“ eesmärk on parandada lapsevanemate oskusi ning lapse ja vanema vahelisi suhteid, arendada lapse eneseregulatsiooni- ja sotsiaalseid oskusi ning ennetada ja vähendada käitumisprobleeme. Grupitöö metoodikaid järgiv 16-nädalane põhiprogramm on mõeldud 2–8-aastaste laste vanematele ning vajaduse korral on pärast põhiprogrammi läbimist võimalik rakendada jätkuprogrammi, mis on suunatud 4–12-aastaste laste vanematele.

„Imeliste aastate“ põhiprogrammi on Eestis pakutud 2025. aasta seisuga 11 aastat ja koolituse on läbinud 9864 lapsevanemat. Gruppe on kokku toimunud 905. Vanemlusprogrammi tegevust koordineerib 2025. aastast Sotsiaalkindlustusamet, eelneval kümnel aastal koordineeris Imeliste aastate programmi pakkumist Eestis Tervise Arengu Instituut (TAI).

2025. aastal alustas „Imelised aastad“ programmiga kokku 79 gruppi ning lapsevanemaid kokku 922.

- ✓ Programmi lõpetas kokku **808** lapsevanemat (lõpetamiseks peavad lapsevanemad läbima vähemalt 75% programmi sisust);
- ✓ **Programmi lõpetas 88% lapsevanematest**;
- ✓ Katkestas või ei osalenud piisavas mahus 12%;
- ✓ Väljalangenute hulk aastatega vähenenud:
  - 2024. aastal oli väljalangenuid 15%;
  - 2023. aastal oli väljalangenuid 24%
  - 2022. aastal 27%.

2025. aastal toimus Imeliste aastate koolitusi (gruppi) **34** kohalikus omavalitsuses.

- ✓ Põhiprogrammi koolituse gruppe 74;
- ✓ Põhiprogrammi koolituse läbinud vanemaid 757;
- ✓ Jätkuprogrammi koolituse gruppe 5 (4 Tallinnas ja 1 Narvas);
- ✓ Jätkuprogrammi koolituse läbinud vanemaid 56;
- ✓ Eestikeelseid gruppe 63;
- ✓ Venekeelseid gruppe 16.

Koolituse läbiviimine

„Imelised aastad“ on mitmete alaprogrammidega koolitussüsteem, mis on välja töötatud eri vanuses laste vanematele, õpetajatele ja lastele ning võtab arvesse laste arenguetappe ja arengu toetamiseks vajalikke oskusi. Süsteemi on välja töötanud kliiniline psühholoog dr Carolyn Webster-Stratton ning seda levitab Ameerika organisatsioon The Incredible Years (www.incredibleyears.com).

Eestisse on toodud TAI ja Sotsiaalministeeriumi koostöös 2–8-aastaste laste vanematele mõeldud põhiprogramm (Preschool Basic) ning 3–12-aastaste laste vanematele loodud jätkuprogramm (Advanced). Vanemlusprogrammi eesmärk on parandada vanemlikke oskusi ning lapse ja vanema suhteid, arendada laste eneseregulatsiooni- ja sotsiaalseid oskusi ning ennetada või vähendada laste käitumisprobleeme. Pikaajalisteks eesmärkideks on vähendada laste ja noorte käitumisprobleemidest tulenevat akadeemilist edasijõudmatust, vägivaldsust, õigusrikkumisi ning uimastite tarvitamist.

Põhiprogrammi grupp moodustatakse kuni 14 lapsevanemast, kes kohtuvad kord nädalas, kokku 16 korda (umbes nelja kuu jooksul). Gruppi viib läbi korraga kaks väljaõppe läbinud grupijuhti. Koolituse käigus käsitletakse teemasid nagu mängimine, kiitus ja premeerimine, reeglid ja piiride seadmine, neutraalseks jäämine, aeg rahunemiseks ja probleemide lahendamine. Vanemlikke oskusi omandatakse situatsioonide arutelu, rollimängude, näitlike videote analüüsi, materjalide lugemise ning meetodite kodus praktiseerimise teel. Koolitussessioonide ajal pakutakse lastehoidu ja toitlustamist.

Jätkuprogramm on mõeldud lapsevanematele, kellel on põhiprogrammis omandatu alusel olnud raske püsivaid muutusi saavutada ning kelle pereelus esineb rohkem stressi, viha või konflikte. Jätkuprogrammi jooksul on 8–10 kohtumist (umbes kahe kuu jooksul) ning eesmärk on eelkõige suhtlemisoskuste arendamine, probleemilahendamise oskuste õppimine ja viha juhtimine. Kasutatakse põhiprogrammiga sarnaseid metoodilisi võtteid.

Vanemlusprogramm on rahastatud riigieelarvest ja kohalike omavalitsuste eelarvest. Kohaliku omavalitsuse roll vanemlusprogrammi rakendamisel on oluline ning koostöö erinevate osapoolte vahel tihe. Kohaliku omavalitsuse roll on vastutada koolituse tehnilise korralduse eest, tagada toitlustus, transport ja lastehoid ning koostöös grupijuhtidega komplekteerida grupid. SKA roll on grupijuhtide väljaõpe ja arendamine, materjalide tagamine, suhtlus programmi arendajaga ning tulemuste hindamine. Lisaks KOV-ide korraldamisel toimuvatele gruppidele viiakse koolitusi läbi laste vaimse tervise keskustes (LVTK) Tallinnas, Pärnus ja Tartus. Koolitused toimuvad perioodiliselt, grupid alustavad kevadel ja sügisel.

- ✓ Põhiprogrammi väljaõppe on läbinud kokku **127 grupijuhti**, kellest 22 on saanud ka jätkuprogrammi väljaõppe.
- ✓ Koolitusi on korraldanud **71 kohalikku omavalitsust üle Eesti**, mis moodustab ligi 90% kõigist omavalitsustest.

1. Andmete kogumine ja analüüs

Andmeid kogutakse Limesurvey keskkonnas. Koolituse-eelseks ja -järgseks küsitluseks kasutatakse kolme küsimustikku: SDQ, PSOC ja tagasisideankeet. 2025 aastal kogutud vastustest ei saanud kasutada tajutud vanemliku kompetentsuse küsimustiku (PSOC) andmeid, kuna uurimisinstrument oli vigane.
Grupijuhid edastavad vanematele elektroonsed küsimustikud ning lapsevanemad täidavad küsimustikud iseseisvalt enne koolituse algust ning viimase grupikohtumise lõpus. Eel- ja järelküsitluse vahe on põhiprogrammi grupi puhul umbes neli kuud.

1.1 2025 aastal kasutati järgmisi ankeete:

✓ **Tajutud vanemliku kompetentsuse küsimustik PSOC** (Parenting Sense Of Competence).[1]
Lapsevanem vastab küsimustiku 16 väitele 6-pallisel nõustumise skaalal, hinnates enda rahulolu ja tõhusust vanemliku rolli täitmisel. Eraldi küsimustik on naistele ja meestele, mis erinevad sellepoolest, et viie väite puhul on sõnastuses kasutatud vastavalt kas sõna „ema“ või „isa“. Väidete sisu on sama. Vastuste põhjal arvutatakse kolm skoori: rahulolu, enesetõhusus ja vanemlik kompetentsus kokku.

✓ **Tugevuste ja raskuste küsimustik SDQ (Strengths and Difficulties Questionnaire)**[2] koosneb 25-st lapse käitumise kohta käivast väitest. Vanem vastab väidetele kolmesel skaalal – kas see väide on tema lapse kohta kindlasti õige, osaliselt õige või vale. Kui vanemal on mitu vanemlusprogrammi sihtrühma kuuluvat last, valib ta nendest ühe, kelle kohta küsimustikku täita (ja kellele ta keskendub rohkem ka koolituse käigus). Vastuste põhjal arvutatakse kuus skoori: käitumise, tähelepanukeskendumise, emotsioonide ja teiste lastega suhtlemise raskused, prosotsiaalsus ning raskuste koondskoor.

✓ **Tagasisideankeet.** Koolituse lõpus kasutatav tagasisideankeet sisaldab hinnanguid koolituse tulemuslikkusele, erinevate meetodite ja teemade keerukusele ja kasulikkusele ning rahulolule grupijuhtide tööga. Tagasisideankeedis kasutatakse 7-palli skaalat, kus 1 tähistab kõige madalamat ning 7 kõige kõrgemat hinnangut. Ankeet lähtub vanemlusprogrammi arendaja poolt väljatöötatud küsimustikust.

[1] Johnston, C., Mash, E. J. (1989). A measure of parenting satisfaction and efficacy. Journal of Clinical Child Psychology, 18, 167–175
[2] Goodman, R. (2001). Psychometric properties of the Strengths and Difficulties Questionnaire. Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 40, 1337–1345.

2. Tulemused

Analüüsiti nende osalejate ankeete, kes täitsid nii eel- kui järelküsimustiku. Anketeerimise valimisse valiti 27 gruppi. Valim moodustati lähtudes põhimõttest, et anketeerimises osaleks igast maakonnast ning et oleksid esindatud erinevad grupijuhid. **Valimisse kuulus 144 lapsevanemat.**

Vastanutest:

- ✓ 68% olid naised;
- ✓ 32% mehed.

Võrreldes 2024. aastaga on mõnevõrra rohkem mehi (2024. a vastanutest oli mehi 28%)

- ✓ 36% tuli koolitusele üksi;
- ✓ 60% koos teise vanemaga;
- ✓ 3% koos lapse vanavanemaga;
- ✓ 1% koos muu sugulase või tuttavaga.

Võrreldes eelmise aastaga tuli mõnevõrra suurem hulk vanemlusprogrammi koos teise vanemaga (2024. aastal 55%, 2025. aastal 60%). See on positiivne muutus, kuna parimate tulemuste saavutamiseks on arendaja ette näinud, et võimalusel osaleksid mõlemad vanemad. Nii on kasvatusmeetodid sarnased ja lapse jaoks samuti selgemad.

Vanemlusprogrammi sihtrühma kuuluvad küll vaid 2-8-aastased lapsed, kuid saadud teadmised ning pereelu muutus kaasab kõiki pereliikmeid, sh. ka nooremaid ja vanemaid lapsi. Seetõttu küsisime, kui **palju alaealisi lapsi peres kokku kasvab:**

- ✓ 1% vastanutest on 1 alaealine laps
- ✓ 34% 2 alaealist last
- ✓ 43% kolm alaealist last
- ✓ 13% 4 alaealist last
- ✓ 9% vastanutest oli rohkem kui 4 alaealist last.

Võrreldes eelmise aastaga on suuresti vähenenud nende vastanute osakaal, kus kasvab 1 alaealine laps (2024 aastal 32% ja 2025 aastal 1%) suurenenud on nende perede hulk, kus kasvab 3 alaealist last (2024 aastal 22%, 2025 aastal 43%). Lisaks on kasvanud nende perede hulk, kus kasvab rohkem kui kolm alaealist last (2024 aastal 6%, 2025 aastal 22%).

2-8 aastaseid (programmi sihtrühma kuuluvaid) lapsi oli:

- ✓ 3% osalenutest 1 laps;
- ✓ 58% osalenutest 2 last;
- ✓ 43% 3 last;
- ✓ 6% on 4 või rohkem sihtrühma kuuluvat last.

Sarnaselt ülal toodud tendentsile, on ka sihtrühma kuuluvate laste seas suur muutus toimunud nende perede osakaalus, kus on üks 2-8 aastane laps (2024. aastal 59%, 2025. aastal 3%). Suurenenud on nende perede osakaal, kus on kolm sihtrühma kuuluvat last (2023 aastal 32%, 2025. aastal 43%).

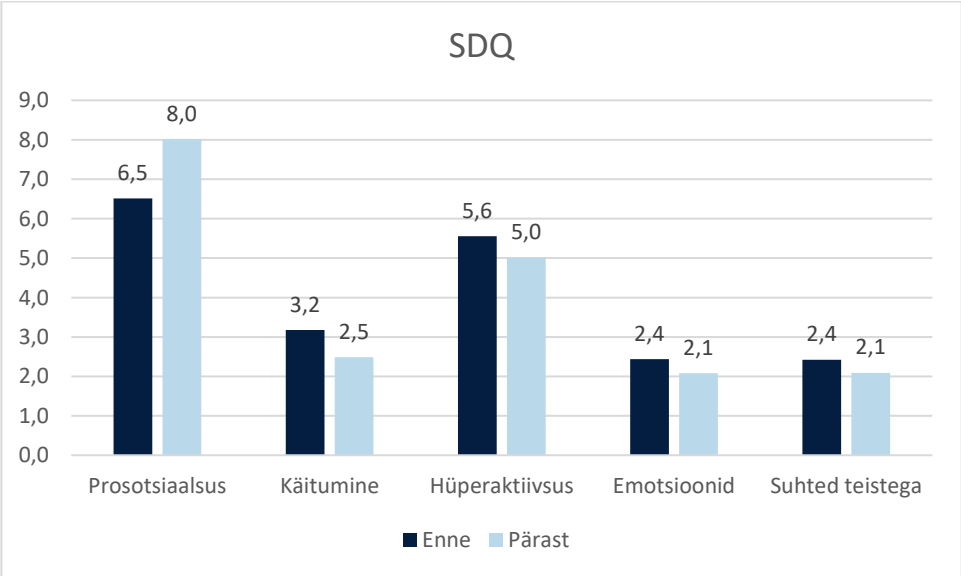
2.1 Laste käitumise tugevused ja raskused (SDQ)

Lapse tugevuste ja raskuste küsimustiku **25 väidet jaotuvad viie alavaldkonna vahel**:
1) käitumisraskused,
2) hüperaktiivsus ehk tähelepanu- ja keskendumise raskused,
3) emotsionaalsed raskused,
4) teiste lastega suhtlemise raskused,
5) prosotsiaalsus.

Iga skoori alla koondub viis väidet ning tulemus saab olla vahemikus 0–10. Raskuste koondskoor, mis on nelja esimese skoori tulemuste summa, on vahemikus 0–40. Mida suuremad on raskustega seotud skoorid, seda rohkem esineb lapsel käitumise ja emotsioonidega probleeme ning mida suurem on prosotsiaalsuse skoor, seda abivalmim ja koostööaltim laps on. Sekkumise tulemusel soovitakse näha raskustega seotud skooride kahanemist ning prosotsiaalsuse skoori kasvamist.

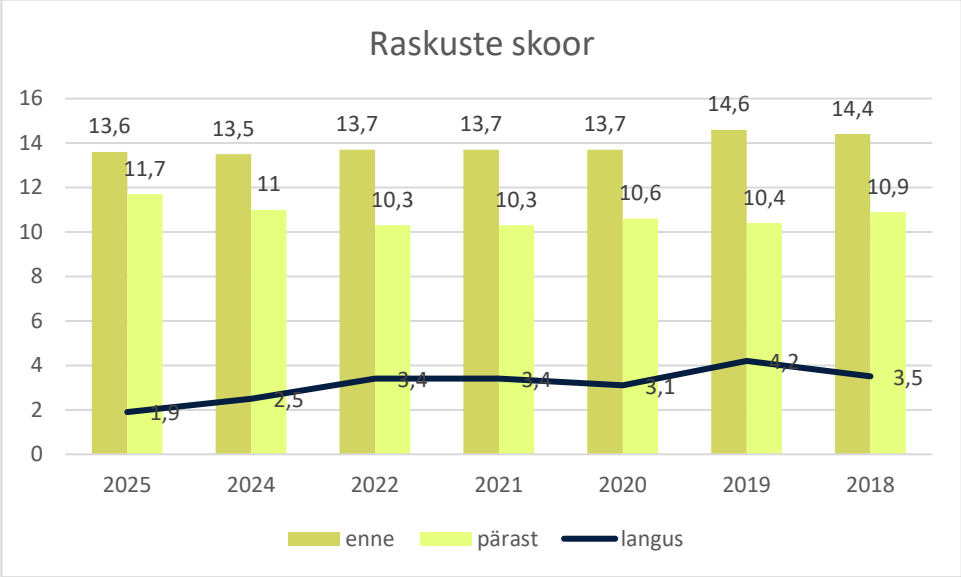
Joonisel 1 on **näidatud skoorid enne ja pärast koolitust viie alavaldkonna lõikes**. Kõigi alavaldkondade puhul toimunud muutused on statistiliselt olulised ehk koolituse lõpuks vähenesid laste käitumise erinevate aspektidega seotud raskused ja suurenes prosotsiaalsus. **Käitumisega seotud raskused vähenesid 1,3 punkti** võrra, **hüperaktiivsuse puhul oli muutus 0,6 punkti**, **emotsioonide ja teistega suhtluse puhul oli muutus 0,3** punkti ning **prosotsiaalsus kasvas 1,5 punkti**. Võrreldes 2024 aastaga, on kõik skoorid 0,1 punkti võrra kasvanud, vaid käitumisega seotud raskused kasvasid 0,6 punkti võrra ja prosotsiaalsus kasvas 0,8 punkti võrra.

Joonis 1. Tugevuste ja raskuste skoorid enne ja pärast koolitust (keskmine)

Raskuste koondskoor oli enne koolitust 13,6 ning pärast koolitust 11,7 (vähenes 1,9 punkti võrra). 2025 aastal oli skoori langus teiste aastatega võrreldes väiksem (vt. Joonis 2). Seni kõige suurem langus on toimunud 2019. aastal, mil see oli 4,2 punkti.

Joonis 2. Raskuste skoor enne ja pärast koolitust ning langus aastate kaupa (keskmine)

41% vanematest täitis tugevuste-raskuste küsimustiku tüdruku kohta ning 59% poisi kohta (vt. Tabel 1). Toimunud muutus oli nii poistel kui tüdrukutel üsna sama, poistel pisut kõrgem, küll aga on tüdrukute skoor pärast koolitust 2,3 punkti võrra madalam kui poistel. Sama tendents on ka koolituse alguses, kus poiste skoor on 1,7 punkti võrra kõrgem.

	Enne koolitust	Pärast koolitust	Muutus
Poiss (n=85)	14,3	12,6	-1,7
Tüdruk (n=59)	12,6	10,3	-2,2

Tabel 1. Laste raskuste skoor enne ja pärast koolitust soo järgi (keskmine)

Laste tugevuste ja raskuste küsimustiku (SDQ) tulemuste tõlgendamisel kasutati Tervise Arengu Instituudi 2016. aastal korraldatud üle-eestilise uuringu põhjal määratud äralõikepunkte (Trummal ja Kukk, 2018)[3]. Nende alusel jaotati 2025. aasta laste (n=144) tulemused kolme rühma: tavapärane, piiripealne ja risk. Sama jaotust kasutati nii programmi eel- kui ka järelhindamisel, et võrrelda eri raskusastmega laste osakaalu muutust pärast programmi läbimist.

Pärast programmi suurenes kõigis hinnatud valdkondades tavapärasesse rühma kuuluvate laste osakaal ning vähenes riskirühma kuuluvate laste osakaal (vt joonis 3). Enne programmi esines lastel kõige enam käitumisega seotud raskusi: 38,2% lastest kuulus selles valdkonnas riskirühma. Pärast programmi oli nende laste osakaal vähenenud 25,7%-ni ning tavapärasesse rühma kuuluvate laste osakaal suurenenud 39,6%-lt 53,5%-le.

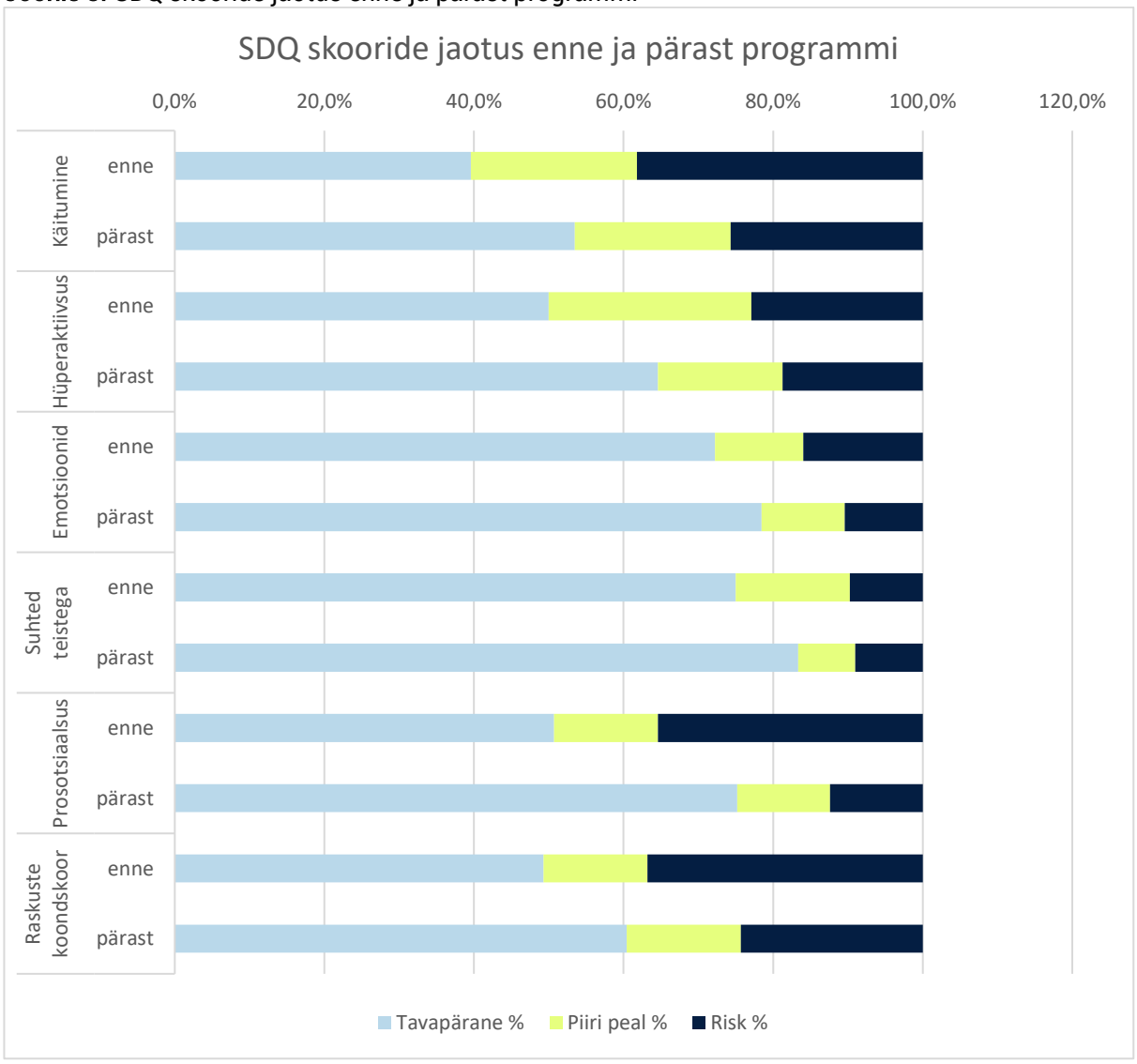
Märkimisväärne muutus ilmnes ka prosotsiaalsete oskuste puhul, mis hõlmavad näiteks teistega arvestamist, abivalmidust ja hoolivust. Tavapärasesse rühma kuuluvate laste osakaal suurenes ligikaudu poolelt lastest kolme neljandikuni. Positiivsed muutused

[3] Trummal, A., & Kukk, M. (2018). Lapse käitumise ja vanemliku kompetentsuse küsimustike psühhomeetrilised omadused ning normatiivsed andmed. Tervise Arengu Instituut.

ilmnesid ka hüperaktiivsuse, emotsionaalsete raskuste ja teistega suhtlemise valdkonnas, kus riskirühma kuuluvate laste osakaal pärast programmi vähenes.

Raskuste koondskoori põhjal kuulus enne programmi tavapärasesse rühma ligikaudu pool lastest, pärast programmi aga juba 60%. Samal ajal vähenes suurema riskiga laste osakaal ligikaudu 37%-lt 24%-le.

Joonis 3. SDQ skooride jaotus enne ja pärast programmi

2.2 Lapsevanemate tagasiside koolitusele

Tagasiside küsimustikus küsitakse meetodite ja teemade keerukuse ja kasulikkuse kohta ning rahulolu grupijuhtide ja programmiga üldiselt. Alljärgnevalt on toodud seitsme väite põhjal koondtulemus programmi rahulolu kohta võrdluses eelnevate aastatega (vt tabel 2).

Hinnangud on antud 7-pallisel skaalal, kus skaala ülemine ots tähistab positiivset kogemust. Ka 2025. aastal püsivad hinnangud kõrgel tasemel, ehkki mitmes näitajas on võrreldes eelnevate aastatega toimunud kerge langus.

Kui 2023. aastal oli 73% ja 2024. aastal 74% vanematest kindel, et saavad programmis õpitu abil ise oma lapsel ilmnevate käitumisprobleemidega hakkama (hinnang 6-7 punkti), siis 2025. aastal oli selliste vanemate hulk vastajate seast 63%. **94%** lapsevanematest soovitaks vanemlusprogrammis osalemist ka oma sõpradele või sugulastele (hinnang 6-7 punkti). 2024. aastal oli soovitusprotsent 95% ning läbi aastate on see püsinud väga kõrgena.

Tabel 2. Lapsevanemate hinnangud koolituse tulemuslikkusele aastate kaupa (keskmine)

Väide või küsimus	7-pallise skaala otsad	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Viis, kuidas selle programmi abil läheneti minu lapse käitumise muutmisele…	ei ole üldse sobiv, on väga sobiv	6,1	6,4	6,4	6,3	6,4	6,2	6,4
Oma lapse edusamme jälgides tunnen ma täna, et…	ei ole üldse rahul, olen väga rahul	5,9	6,2	6,2	6,1	6,0	6,0	6,1
Minu lapse käitumisprobleemid, mida ma püüdsin antud programmi meetodeid kasutades lahendada…	halvenesid tunduvalt, paranesid tunduvalt	5,7	6,0	6,0	5,8	5,8	5,0	5,9
Minu suhted oma lapse või lastega	halvenesid tunduvalt, paranesid tunduvalt	6,0	6,1	6,2	6,0	6,0	6,0	6,1
Minu oskused iseenda emotsioonidega toimetulekuks ja mõtete suunamiseks…	halvenesid tunduvalt, paranesid tunduvalt	5,8	5,9	6,0	5,9	5,9	5,8	5,9
Kui kindel Te täna olete, et saate programmis õpitu abil ise oma lapsel ilmnevate käitumisprobleemidega hakkama?	ei ole üldse kindel, olen väga kindel	5,8	6,0	6,0	5,8	5,8	5,8	6,0
Kas Te soovitaksite selles programmis osalemist oma sõpradele või sugulastele?	kindlasti ei soovitaks, kindlasti soovitaks	6,7	6,8	6,9	6,8	6,8	6,7	6,8

2.3 Lapsevanemate tagasiside kasutatud meetodite ja teemade kohta

Vanemlusprogrammi läbiviimisel kasutavad grupijuhid erinevaid arendaja ettekirjutatud meetodeid. Koolituse läbinud lapsevanemad hindasid 7-pallisel skaalal meetodite keerukust ja kasulikkust (vt täpsemalt tabel 3).

Kõige keerukamaks meetodiks on 2025. aastal materjalide iseseisev lugemine ja kodutööde tegemine (5,2 punkti 7-st), kodus lapsega oskuste praktiseerimine (5,3 punkti 7-st) ning rollimängude teostamine grupikaaslastega (5,5 punkti 7-st). 2024 aastal tõusis (st lapsevanemate hinnangul muutus vähem keeruliseks) märgatavalt sõbrakõnede tegemise keerukuse hinnang võrreldes 2023. aastaga (4,7-lt 5,6 punktile ehk +0,9 punkti). 2025. aastal on hinnang jäänud samasse 2024. aastaga suurusjärku (5,5 punkti).

Lapsevanemad hindavad kõiki meetodeid kasulikuks (2025. aastal vähemalt 5,7 punkti 7-st**). Kõige kasulikumaks peetakse järjepidevalt informatsiooni, mida grupijuhid erinevate oskuste ja meetodite kohta jagasid** (2025. aastal 6,6 punkti), **ning oskuste ja kogemuste arutelu grupis** (2025. aastal 6,5 punkti).
Kuigi kodus lapsega oskuste praktiseerimine on üks keerukamatest meetoditest, hindavad lapsevanemad seda väga kasulikuks (2025. a 6,3 punkti; 2024. a 6,6 punkti; 2023. a 6,5 punkti). See viitab, et suurem väljakutse ei vähenda meetodi tajutud väärtust.
Videote abil oskuste vaatamist ja analüüsi hinnatakse küll kasulikuks (2025. a 6,2 punkti), kuid mõnevõrra madalamalt kui grupijuhtide selgitusi ja arutelusid. Tagasiside põhjal on lapsevanemad toonud läbi aastate välja, et videomaterjalid on kohati aegunud ega anna alati sisu parimal viisil edasi. Samas hinnatakse kõrgelt grupijuhte, kes aitavad videos nähtut tänapäevasesse konteksti tõlgendada ja praktiliselt mõtestada.

Tabel 3. Kasutatud meetodite keerukus ja kasulikkus

Väide või küsimus		7-pallise skaala otsad	2025	2024	2023
Meetodite **keerukus**	Informatsioon, mida grupijuhid erinevate oskuste ja meetodite kohta rääkisid, oli…	väga keeruline, väga lihtne	6,1	6,2	6,2
	Oskuste vaatamine ja analüüs videote abil oli…		6,0	6,2	6,2
	Oskuste ja kogemuste arutelu grupis oli…		**6,2**	6,5	6,3
	Rollimängude teostamine grupikaaslastega oli…		5,5	5,3	5,4
	Kodus lapsega oskuste praktiseerimine oli…		5,3	5,4	5,4
	Materjalide iseseisev lugemine ja kodutööde tegemine oli…		**5,2**	5,5	5,5
	Sõbrakõnede tegemine kohtumiste vahepeal oli…		5,5	5,6	4,7
Meetodite **kasulikkus**	Informatsioon, mida grupijuhid erinevate oskuste ja meetodite kohta rääkisid, oli…	täiesti kasutu, väga kasulik	**6,6**	6,8	6,7
	Oskuste vaatamine ja analüüs videote abil oli…		6,2	6,3	6,3
	Oskuste ja kogemuste arutelu grupis oli…		6,5	6,7	6,7
	Rollimängude teostamine grupikaaslastega oli…		**5,7**	5,8	5,8
	Kodus lapsega oskuste praktiseerimine oli…		6,3	6,6	6,5
	Materjalide iseseisev lugemine ja kodutööde tegemine oli…		6,0	6,1	6,2
	Sõbrakõnede tegemine kohtumiste vahepeal oli…		5,8	5,8	5,1

Grupijuhid käsitlevad programmi jooksul väga täpselt arendaja poolt etteantud teemasid:

- ✓ mängimine koos kirjeldava kommenteerimise, juhendamise ja julgustamisega;
- ✓ tunnustamine ja positiivse tähelepanu otsimine;
- ✓ premeerimine ja käitumisele eesmärkide seadmine;
- ✓ reeglite kehtestamine ja korralduste andmine;
- ✓ eiramine ja neutraalseks jäämine;
- ✓ aja mahavõtmine rahunemiseks;
- ✓ loomulikud ja loogilised tagajärjed;
- ✓ lapsele probleemide lahendamise õpetamine.

Kõikide teemade kohta andsid lapsevanemad enda hinnangu keerukuse ja kasulikkuse kohta (vt täpsemalt tabel 4).
Lapsevanemad peavad 2025. aastal kõige keerukamaks teemaks aja mahavõtmist rahunemiseks (4,7 punkti 7-st) ning lapsele probleemide lahendamise õpetamist (5,0 punkti 7-st). Hinnang kõigi teemade peale kokku on 5,7 punkti 7-st.

Teemade kasulikkuse koondhinnang on 6,4 punkti 7-st. **Kõige kasulikumaks peavad lapsevanemad tunnustamist ja positiivse tähelepanu otsimist ning mängimist koos kirjeldava kommenteerimise, juhendamise ja julgustamisega**. Kõige vähem kasulik teema on lapsevanemate hinnangul aja mahavõtmine rahunemiseks (5,4 punkti 7-st).

Tabel 4. Käsitletud teemade keerukus ja kasulikkus

Väide või küsimus		7-pallise skaala otsad	2025	2024	2023
Teemade keerukus	Mängimine koos kirjeldava kommenteerimise, juhendamise ja julgustamisega	väga keeruline, väga lihtne	5,7	5,8	5,9
	Tunnustamine ja positiivse tähelepanu otsimine		**6,1**	6,3	6,3
	Premeerimine ja käitumisele eesmärkide seadmine		5,6	5,8	5,9
	Reeglite kehtestamine ja korralduste andmine		5,3	5,5	5,4
	Eiramine ja neutraalseks jäämine		5,2	5,3	5,3
	Aja mahavõtmine rahunemiseks		**4,7**	4,8	4,7
	Loomulikud ja loogilised tagajärjed		5,4	5,6	5,5
	Lapsele probleemide lahendamise õpetamine		5	5,2	5,1
	Kõik koolituse teemad kokku		5,7	5,8	5,7
Teemade kasulikkus	Mängimine koos kirjeldava kommenteerimise, juhendamise ja julgustamisega	täiesti kasutu, väga kasulik	6,2	6,6	6,5
	Tunnustamine ja positiivse tähelepanu otsimine		6,5	6,7	6,7
	Premeerimine ja käitumisele eesmärkide seadmine		6,2	6,4	6,3
	Reeglite kehtestamine ja korralduste andmine		6,1	6,4	6,3
	Eiramine ja neutraalseks jäämine		6,0	6,2	6,2
	Aja mahavõtmine rahunemiseks		**5,4**	5,6	5,5
	Loomulikud ja loogilised tagajärjed		5,9	6,2	6,1

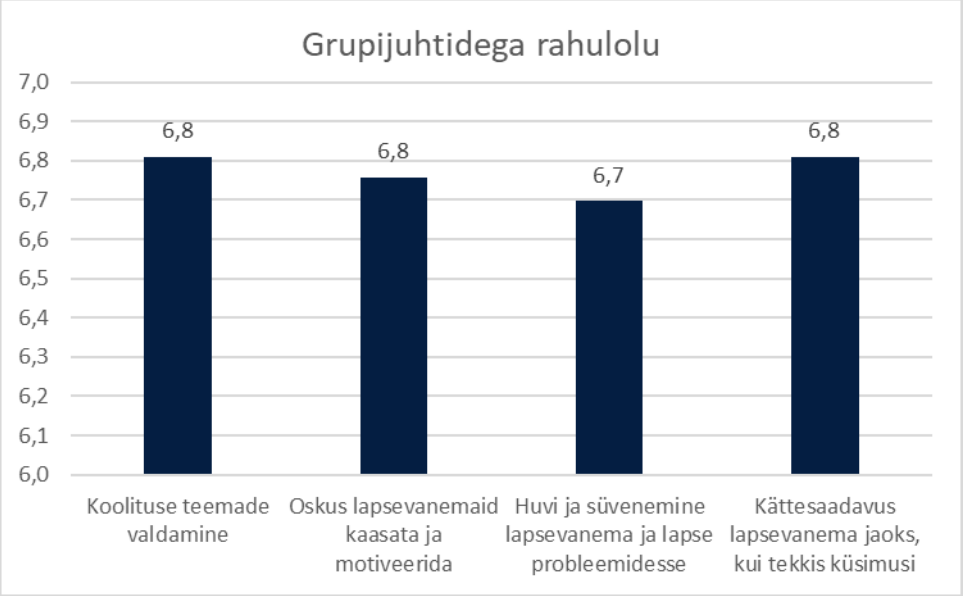
Lapsele probleemide lahendamise õpetamine	6,0	6,3	6,1
Kõik koolituse teemad kokku	**6,4**	6,7	6,6

2.4 Lapsevanemate tagasiside grupijuhtide kohta

Lapsevanemate rahulolu grupijuhtide osas on läbi aastate püsinud väga kõrge. Täiendavalt toovad lapsevanemad ka avatud vastustes välja, et grupijuhid on professionaalsed, toetavad ja soojad. Gruppi juhib grupijuhipaar ning paljud lapsevanemad kiidavad ka omavahelist sünergiat ning teineteise täiendamist parimal viisil.

Joonisel 2 on näha 7-pallisel skaalal lapsevanemate hinnanguid grupijuhtidele nelja aspekti vaatest: koolituse teemade valdamine, oskus lapsevanemaid kaasata ja motiveerida, huvi ja süvenemine lapsevanema ja lapse probleemidesse ning kättesaadavus lapsevanema jaoks, kui tekkis küsimusi. Kõik aspektid on keskmise hindega 6,8–6,7 punkti 7-st.

Joonis 2. Lapsevanemate rahulolu grupijuhtide osas

Lapsevanemate tagasiside „Imelised aastad“ programmile oli nii positiivne kui ka negatiivne. Paljud osalejad kirjeldasid koolitust kasuliku, õpetliku ja toetavana ning tõstsid esile grupijuhtide professionaalsust, empaatiavõimet ja sõbralikkust. Eriti väärtustati turvalist õhkkonda, võimalust jagada teiste vanematega kogemusi ning omandada praktilisi oskusi laste käitumise paremaks mõistmiseks ja toetamiseks. Üks lapsevanem kirjeldas oma kogemust järgmiselt:

„Koolitus oli üle ootuste, sain väga palju häid nippe kuidas oma last paremini mõista ja teda toetada.“

Mitmed vanemad tõid esile, et programmis osalemine suurendas nende enesekindlust ning aitas igapäevastes kasvatusolukordades teadlikumalt ja rahulikumalt tegutseda. Samuti peeti oluliseks grupijuhtide oskust vanemaid kuulata, julgustada ja motiveerida ka siis, kui õpitud võtete rakendamine kodus kohe ei õnnestunud.

„Programmis osalemise käigus olen märganud positiivseid muutusi nii enda kui laste käitumises. Kursus on andnud mulle rohkem enesekindlust.“

Positiivselt hinnati ka grupis tekkinud usalduslikku õhkkonda ning võimalust arutada igapäevaseid lapsekasvatusega seotud muresid ilma hukkamõistu kartmata.

„Väga tore oli, aitäh! Mõnus ja turvaline õhkkond tekkis, kus saime jagada rõõme ja muresid.“

Samas tõid lapsevanemad välja ka mitmeid kitsaskohti. Kriitilisem tagasiside puudutas eelkõige koolituse tempot, õppematerjalide ajakohasust ning teooria ja praktiliste tegevuste omavahelist tasakaalu. Mõne osaleja hinnangul käsitleti teemasid liiga kiiresti, samas kui kohtumiste kulg oli kohati aeglane ja kordav.

„Teemade tempo oli kiire aga tunni tempo oli aeglane ja liigselt kordav.“

Rahulolematust väljendati ka programmi videomaterjalide suhtes. Osa vanemaid leidis, et näited on aegunud ega peegelda piisavalt tänapäevaseid kasvatusolukordi.

„Koolitusel on väga aegunud videod. Aja mahavõtmine oli pigem karistusena videodes. Ja väga raske vaadata.“

Lisaks olid vanemate ootused õppemeetoditele erinevad. Kui mõnele osalejale rollimängud ei sobinud, siis teised soovisid just rohkem praktilist harjutamist ning vähem teooriat, kordamist ja kodutööde arutamist.

„Prakrikat ja rollimänge kohapeal ikka kõvasti rohkem teha, arutelu, teooriat ja kodutöid vähem.“

Kokkuvõttes näitab lapsevanemate tagasiside, et programmi väärtustati eelkõige praktiliste vanemlusoskuste, toetavate grupijuhtide ning kogemuste jagamise võimaluse tõttu. Samal ajal osutavad kriitilised kommentaarid vajadusele pöörata tähelepanu õppematerjalide ajakohasusele, kohtumiste ülesehitusele ning osalejate erinevatele ootustele praktilise õppimise ja arutelude osas.

www.tarkvanem.ee

tarkvanem.ee

tarkvanem.ee